

iljovski

sebastijan galerija

Bora Iljovski

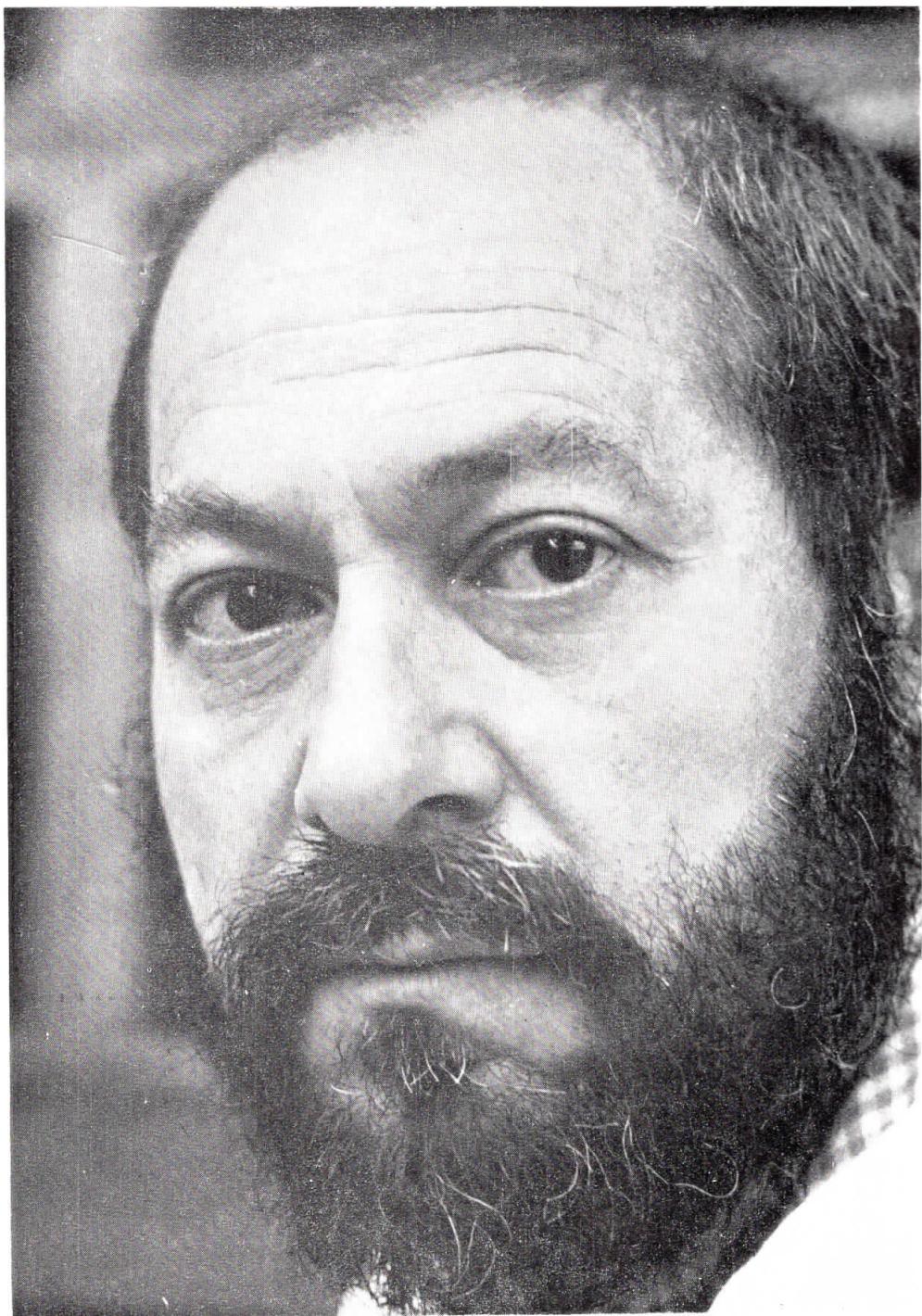
Izložba slika

2. 4. / 28. 4. 1987.

Galerija Sebastian, Beograd
Knez Mihailova 29 a, tel. 624-684

Roden 1942. godine u Drenovu (Grčka). Godine 1966. diplomirao na Akademiji likovnih umetnosti u Beogradu, a 1968. završio specijalni tečaj za slikarstvo u klasi prof. Đorđa Bošana. Živi i radi u Beogradu.

Može se raspravljati o različitim i mnogobrojnim ulogama slikarstva, o njegovim socijalnim i kulturnim značenjima, o njegovom mestu u civilizacijskom iskustvu sredine u kojoj nastaje itd., no za **slikara**, pojedinca koji se slikarstvom bavi, slika je pre svega ostalog intimno biće čijem nastanku, čijem rođenju, on jedini prisustvuje. Sve drugo dolazi potom i za samog slikara je od sporedne važnosti. Možda to zvuči preterano solipsistički, ali ko uvažava slikarevu potrebu za slikanjem priznaće da je Barnett Newman uistinu imao pravo rekavši, otprilike, da slikar radi sliku da bi prvi imao šta i u šta gledati. Zaista, u iskustvu modernog slikarstva — onom u liniji koja polazi od jednog Cézannea ili Seurata stižući sve do danas — nema dileme oko temeljnih i prevashodnih osobina slike: ona je bojeno telo, oslikani predmet, specifični umetnički (veštacki, umjetni) objekt; nipošto prozor u neki slici uporedni svet, sve manje iskaz o bilo čemu što se nekim drugim medijumom, nekom drugom retorikom, može saopštiti. Mnogi će se verovatno složiti da u prirodi slikarstva jeste da pre svega bude **slikarstvo** (slikarstvo kao takvo, slikarstvo **per se**), ali nije ih toliko koji to zaista mogu sprovesti u dešto. Slikarstvo koje je svesno takve svoje autonomne prirode, koje takvu svoju prirodu dosledno i ubedljivo brani, koje se ne poigrava zamkama iluzija i aluzija, danas se van sumnje teško dostiže, još teže održava. Ali ako se jednom dostigne, ako se potom kroz godine rada održi, moguće je o takvom slikarstvu govoriti kao o jednoj vi-

sokoj, vrhunskoj, elitnoj umetnosti. Govorilo se o umetnosti osamdesetih da protiče u dominaciji slike, čak u »povratku slikarstvu«, no koliko je, zapravo, u tom slikarstvu poslednje decenije bilo naracije, preterane ekspresije, prebiranja po prizorima i formama bliže ili dalje prošlosti. Ako se sve to uzme za osobine slikarstva osamdesetih, slike Bore Iljovskoga teško će se u nj uklopiti: zaista, po volji da sliku postepeno i potpuno izgradi, da afirmaše njenu vizuelnu i plastičku prirodu, da sačuva njenu punu telesnost, Iljovski se u ovo postmoderno doba pre ukazuje kao slikar s iskustvom pozognog ili visokog modernizma. Svaka je njegova slika pojedinačno, od druge različito delo, ona se po velikim formatima, po reprezentativnom izgledu, po brizi uloženoj u njenu realizaciju ukazuje kao privilegovani estetski predmet čija je glavna namena da — kada je u galeriji izložen — privlači i upija naše poglede, vodi naše oko u lutanja kao po nekoj čudnoj mapi ispunjenoj beskrajnim prepletima linija i boja, izazivajući nam maštu i ispitujući znanje kako bismo pokušali dokučiti i odgonetnuti šta, zapravo, takva čista, autonomna slika (slika-slika, slika=slika) može da označava.

Ona, dakako, ne označava ništa iz spoljašnjeg sveta, ali i te kako znači kao **slika**, taj idealni veštački predmet namenjen pomnom i zanesenom gledanju. Kada se posmatra s distance, slika Iljovskoga vidi se kao neko golemo polje izbradano linijama na homogenom bojenom fonu i naš je pogled tada u stanju da odjednom uhvati celinu slike, sva zbivanja na njoj, njeno čelo, lice, telo. Utvrđćemo tada da je slika Iljovskoga — prema iskustvu slikarstva visokog modernizma — neka vrsta »polifokalnog **all overa**«, dakle »totalna ploha«, koja nema jedno ili više dominantnih žarišta, nego se uzduž i popreko tog slikarnog polja rasprostiru identični ili srodnici znaci, poput pletiva, mreže, koja kao da se nigde ne začinje i nigde ne prekida. Kada takvu sliku

sa distance gledamo, zaključićemo da je ona celina u kojoj ništa nije više ili manje važno, ali tim zaključkom nipošto nismo iscrpli doživljaj njene specifične topografije. Žato nas slika Iljovskoga priziva k sebi, sve do neposredne blizine, do dodira, i tek tada otkrivamo da nam je oko uhvaćeno u neki nepregledni labyrin po kojem su moguća neiscrpna putovanja. Gledana tako sasvim izbliza, slika Iljovskoga odjednom nam se otkrije razuđena i topla kao koža dlana, a time se hoće reći da svaka linija u njoj, kao da je bôra, krije u sebi neku tajnu, sudbinsku istoriju. Sliku je Iljovski najpre radio po crtežu, ispunjavajući bojom prostore među linijama, da bi potom u poslednjim slikama prešao na direktno izvođenje prepustajući se trenutnim odlukama i gradeći sliku u uporednom i istovremenom preplitanju linija i boja, forme i fona. No uvek mu je rezultat bila slika poput pisma s nečitljivim znacima ili možda poput mape, poput neke geografske karte o terenima, teritorijama, celim kontinentima koji, zapravo, nijede ne postoje. Da li kao pisma s nečitljivim znacima ili kao mapa nepostojećih područja, svejedno, slika je redovno posledica nekog putovanja; naravno, putovanja u imaginaciji, u snovima, u želji umetnika. Slika je — skoro po definiciji — predmet koji nastaje između četiri zida ateljea, a umetnik je dok na slici radi osudenik potpune usamljenosti, ali upravo zato slika mu i služi da u zatvorenom prostoru i bez ikoga u blizini slobodno krene na put bez ikakvog sigurnog i unapred predviđenog odredišta. Ipak, jedan cilj čvrsto mu je postavljen: to je dolazak do kraja izvedbe slike. Slika je, dakle, za Iljovskoga materijalni dokaz da se slikar — ne pomerajući se sa mesta svog boravka i svog svakodnevnog rada — u mašti prepusta lunjanjima i skitnjama, odlazio tamo gde niko drugi pre njega nije bio, a da bismo poverovali u te njegove pohode donosi nam sliku kao trag da u celoj toj igri putovanja

ipak postoji nešto čvrsto, opipljivo, konkretno.

Slikarstvo Iljovskoga izrazito je ne-predmetno, nefigurativno, neprikazivačko, ali ujedno je i slikarstvo sa mnoštvom označavajućih intencija i projekcija; uostalom, zar enigmatiski nazivi većine ovih slika ne govore da se iza njihove spoljašnosti ipak nešto drugo krije. Ovo je samo na prvi pogled jedno »objektivno« slikarstvo, tek prividno impersonalno u svojim prostranim i glatkim površinama gde se gube nesigurnosti rukopisa, a u stvari to je jedno vrlo subjektivno, vrlo osetljivo slikarstvo umetnika koji ne želi da se ogoli ali i koji iza savršenog tela slike ipak ne skriva svoj senzibilitet, emocionalnost, društvenost. Iljovski je jedinstven u jugoslovenskoj umetnosti osamdesetih godina po tome što je u stanju da sliku koncipira i realizuje kao monumentalni, tipično galerijski i muzejski **objet d'art**, kao neki od sebe i svoje životne sudbine posve udaljeni iskaz, ali u isto vreme i kao sasvim lični fantazam, kao membranu s otiscima sopstvene podsvesti. On, dakako, slika iz najintimnijih pobuda, ali nipošto ne zapada u intimističko ispovedanje: zna da je savremena slika svojevrsna pozornica na kojoj se odigrava igra privida u koju, međutim, i umetnik i gledalac moraju podjednako verovati. Kada se to podudari, kada se to dogodi, slikarstvo postaje neka vrsta dvostrukog rituala: za umetnika, to je ritual samog predmeditiranja i izvođenja slike, za gledaoca, to je ritual posmatranja, viđenja, napokon projektovanja u zadati ali i u imaginativni svet slike. Sve nam govori da se to dejstvo dvostrukog rituala u slučaju slikarstva Bore Iljovskoga obistinilo na jedan sasvim zaseban način: umetnik je celog sebe uneo u sliku, a ipak je gledaocu ostavio dovoljno slobodnog prostora da sliku vidi i doživi kao delo koje poseduje svoju samostalnu, od svoga tvorca odvojenu istoriju.

Ješa Denegri

Samostalne izložbe/One man exhibitions

1968.

Beograd, Galerija Grafičkoga kolektiva, Izložba grafika i crteža
Beograd, Galerija Kolarčevog narodnog univerziteta, Izložba slika

1969.

Novi Sad, Galerija Tribine mладих, Izložba slika

1972.

Beograd, Galerija Doma omladine, Izložba slika

1975.

Beograd, Galerija Doma omladine, Izložba slika

1979.

Beograd, Salon Muzeja savremene umetnosti, Izložba slika i kolaža

1980.

Beograd, RO za proizvodnju obuće »Petar Velebit«, Izložba slika

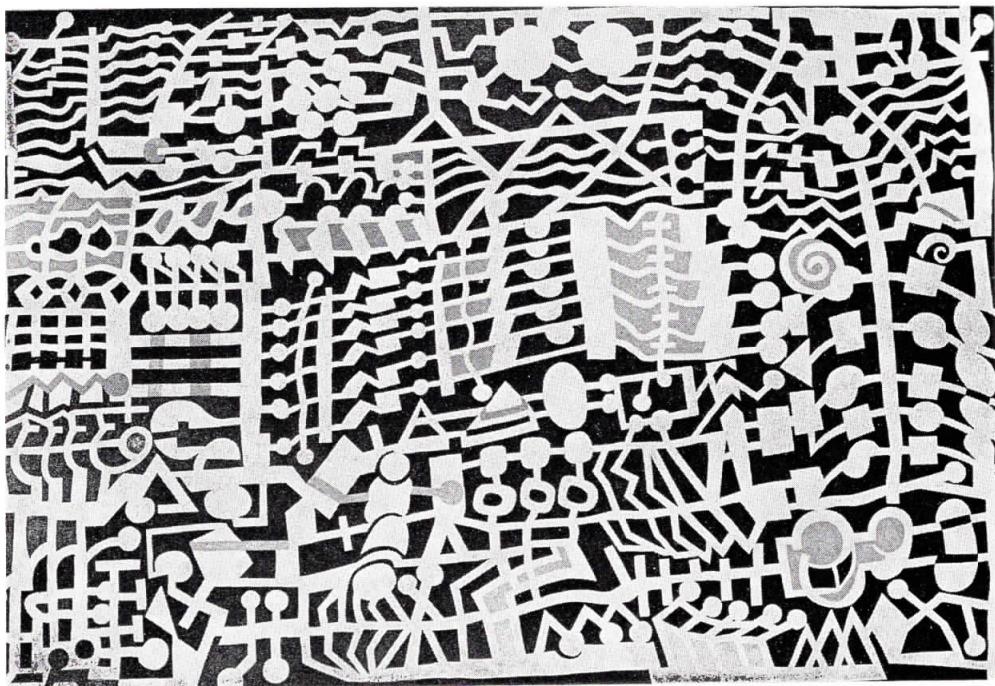
1981.

Čačak, Galerija »Nadežda Petrović«, Izložba slika, crteža i kolaža

1987.

Beograd, Galerija Sebastian, Izložba slika

Varaždin, Galerija Sebastian, Izložba slika

Živa ograda, 1977.

Kolektivne izložbe/Collective exhibitions

1966.

Beograd, Izložba nagrađenih radova na konkursu CK SKJ

Beograd, Generacija 66

Beograd, Stipendisti Fonda »Moše Pijade«

Beograd, ULUS 67, »Beograd — Čovek — Mašta«

Beograd, Galerija KNU, Petorica mlađih B. Borugdžić, B. Iljovski, S. Knežević, I. Kostov, R. Memišević
Beograd, 8. oktobarski salon

1968.

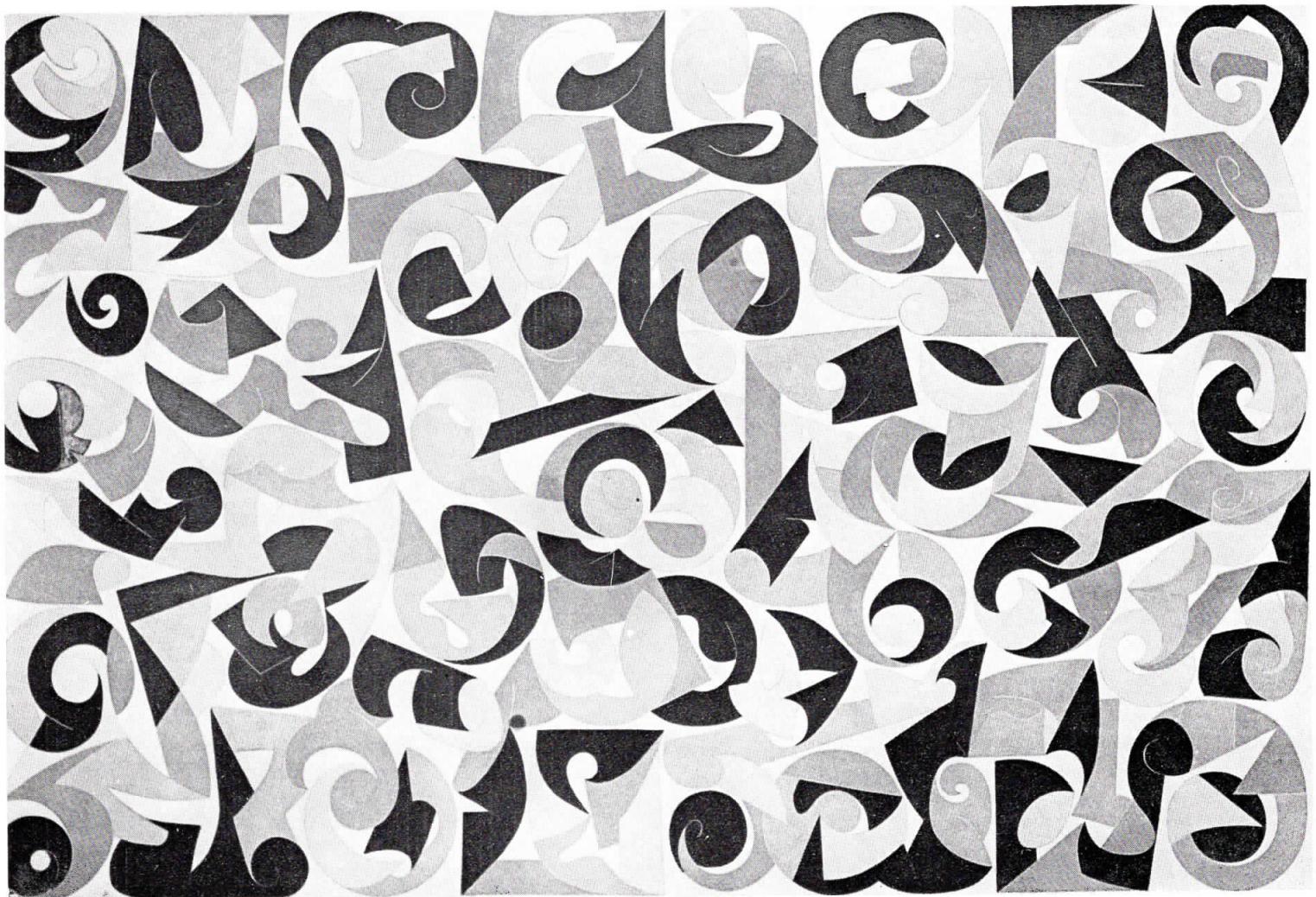
Zagreb, V. izložba jugoslavenske grafike

Beograd, ULUS 68, »Grad — Čovek — Mašta«

Strumica, Likovna kolonija

Beograd, 9. oktobarski salon

Beograd, Galerija Ateljea 212, »Glava — Žena — Zveri«

Naopako uzdignuće, 1986.

1969.

Rijeka (Moderna galerija), Bled (Vi-la »Bled«), Kairo: 5. bijenale mladih Sombor, III. trijenale savremenog jugoslovenskog crteža
Beograd, Grafika mladih jugosloven-skih stvaralaca

1970.

Paris, Izložba mladih jugoslavenskih slikara i grafičara
Beograd, Izložba grafike dobitnika Velikog pečata Galerije Grafičkoga kolektiva
Beograd, Galerija Doma omladine (B. Barugdžić, B. Iljovski, S. Knežević, I. Kostov, R. Memišević)
Rijeka, II. međunarodna izložba ori-ginalnog crteža
Poreč, X. annale
Beograd, Neke tendencije beograd-ske umetnosti
Beograd, XI. oktobarski salon Ljubljana, Mestna galerija (Hrvacki, Iljovski, Šutej)
Kiel, Sonnenhalle des kieler Schlosses, Jugoslawische Grafik Cagnes-sur-mer, II. internacionalni festival slike
Bruxelles, Beogradski grafički krug Beč, Dobitnici Velikog pečata grafičkoga kruga

1971.

New Delhi, Lalit Kala Akademi, II. triennale — India
Beograd, Muzej savremene umetno-sti, »Mladi 70«
Beograd, Kulturni centar, Kritičari su izabrali 1970.
Ljubljana, Savremena srpska umet-nost
Zagreb, Kabinet grafike JAZU, 3. za-grebačka izložba jugoslavenskog crteža
Rijeka, Moderna galerija, 6. bijenale mladih
Beograd, Studentski kulturni centar, »Drangularijum«
Rim, Beogradsko figuracije

1973.

Beograd, Galerija Doma JNA, Mladi 1972—1973

1974.

Smederevo, Mladi 1972—1973
Zagreb, 7. salon mladih
Zadar, 8. plavi salon
Motovun, Motovunski susreti

Rijeka, Moderna galerija, 4. među-narodna izložba originalnog crteža
1975.

Beograd, Galerija Kulturnog centra, Grafika u Srbiji 1934—1974
Zagreb, 5. izložba jugoslavenskog crteža
Beograd, Galerija Grafičkoga kolek-tiva, Izložba crteža

1976.

Rijeka, Moderna galerija, 5. među-narodna izložba originalnog crteža
1977.

Zagreb, Kabinet grafike JAZU, 6. zagrebačka izložba jugoslavenskog crteža

Beograd, 5. trijenale jugoslovenske likovne umetnosti
New Delhi, 7. internacionalna izlož-ba moderne umjetnosti

1978.

Beograd, Izložba radova Stalnog fon-da za unapređenje stvaralaštva mladih umetnika likovnih i prime-njenih umetnosti 1976—1977
Strumica, Likovna kolonija Čačak, 10. memorijal Nadežde Pe-trović

1979.

Koper, »Mala slika«

1980.

Beograd, Muzej savremene umetno-sti, Akvizicije 1975—1979
Sofija, Mladi beogradski umetnici
Bukurešt, Izložba ULUS-a

1981.

Helsinki, Jugoslavenska savremena umjetnost

Beograd, Galerija-legat Milice Zorić i Rodoljuba Čolakovića, Neki vidovi jugoslavenskog crteža sedamdesetih godina

Strumica, Likovna kolonija Skopje, Muzej na sovremenata umetnost, 7. izložba SDLUJ-a Albany, University Art Gallery, Ju-goslavenski crtež sedamdesetih Niš, Čačak, Lazarevac: 19 dobitnika Velikog pečata Galerije Grafičkoga kolektiva 1963—1981

1982.

Bilbao, ARTEDER '82
Venezia, 41. Biennale di Venezia
Beograd, Salon Muzeja savremene umetnosti, Jugoslavenski umetnici učesnici na Bijenalnu u Veneciji i

Bijenalnu mladih u Parizu

Beograd, Umetnički paviljon »Cvije-ta Zuzorić«, »Izbor '82« Sarajevo, »Izbor '82« Rijeka, Moderna galerija, 8. među-narodni bijenale crteža
Moskva, Jugoslavenska suvremena umjetnost

Niš, Izložbeni paviljon u Tvrđavi, Izložba učenika likovne kolonije »Sićevo '82«

Beograd, Kritičari su izabrali 1982.
1983.

Beograd, Muzej savremene umetno-sti, Umetnost osamdesetih Ljubljana, Galerija Labirint, Jugo-slavenski crtež

1984.

Beograd (Galerija Grafičkoga kolektiva), Kraljevo (Narodni muzej), Niš (Galerija savremene likovne umet-nosti), Požarevac (Narodni muzej): Majská izložba grafike beogradsko-ga kruga

Beograd, Galerija Doma omladine, »Prisustva« Stevan Knežević, »Ritmičke vežbe« — slajdovi Bora Iljovski

1985.

Zemun, Galerija »Stara kapetanija« (M. Antonović, M. Blanuša, A. Cvet-ković, B. Iljovski, S. Trajković)

Bukurešt, Savremeni jugoslavenski crtež i mala plastika (iz zbirke Mu-zeja savremene umetnosti)

Atena, Savremeni jugoslavenski cr-tež i mala plastika (iz zbirke Muzeja savremene umetnosti)

Beograd, Jubilarna izložba ULUS-a, Proleće '85

Zagreb, 10. zagrebačka izložba jugo-slavenskog crteža

Beograd, Galerija-legat Milice Zorić i Rodoljuba Čolakovića, »Slike...« (iz zbirke Muzeja savremene umet-nosti)

Studenica, »Likovni susreti '85«

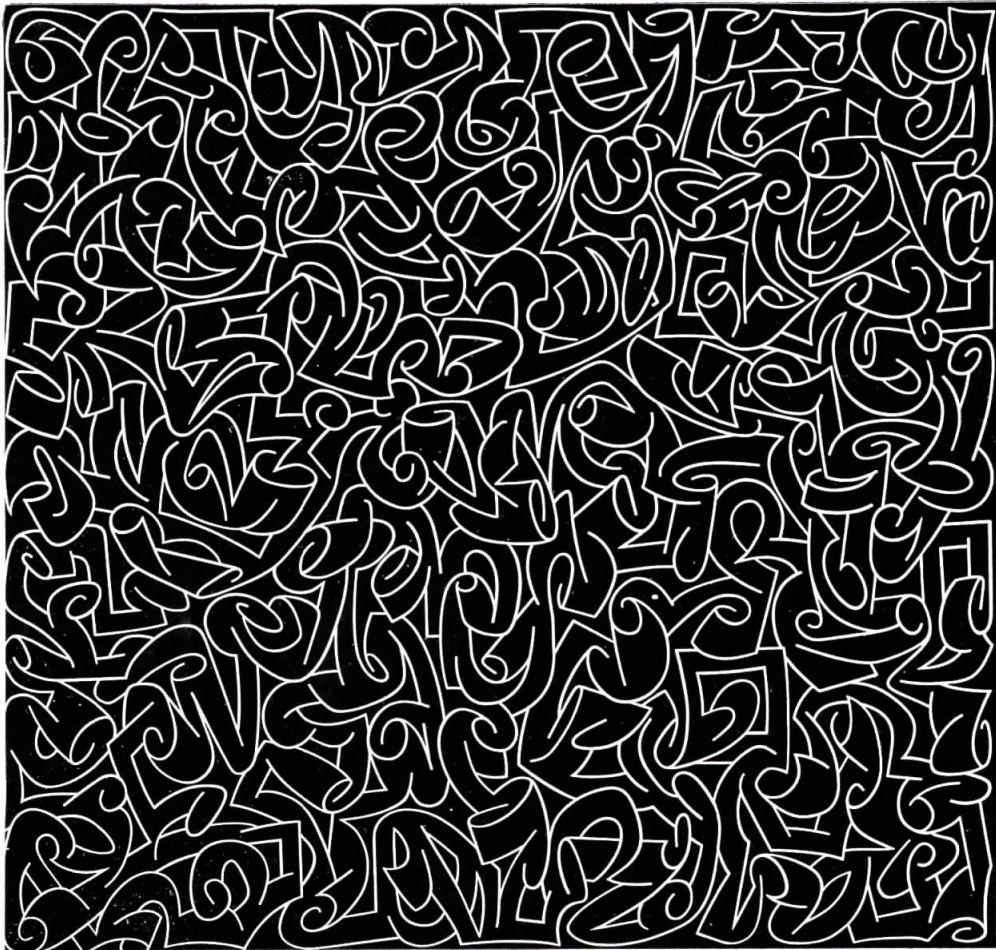
1985/1986.

Beograd, Sarajevo, Novi Sad, Skop-je, Priština, Zagreb, Ljubljana, Ceti-nje: Jugoslavenska grafika 1950— —1980.

Budimpešta, Internacionala izložba slikarstva (KEBS '85)

1986.

Beograd, OOUR Jugoexport — nam-ještaj (B. Iljovski, O. Jančić, M.

Uznemireni šablon, 1984.

Popović, H. Tikveša)
Beograd, Hotel »Interkontinental«
(B. Iljovski, P. Nešković, F. Filipović)
Sarajevo, Collegium artisticum,
»Umjetnost-kritika usred osamdesetih« (izložba organizirana pod pokroviteljstvom Jugoslavenske sekcije AICA)
Beograd, Paviljon »Cvijeta Zuzorić«,
Umetnost-kritika usred osamdesetih
Čačak, 14. memorijal Nadežde Petrović
Zemun, Galerija »Pinki«, 14. memorijal Nadežde Petrović
Novi Pazar, Galerija »Sopoćanska viđenja«, Učesnici kolonije '86

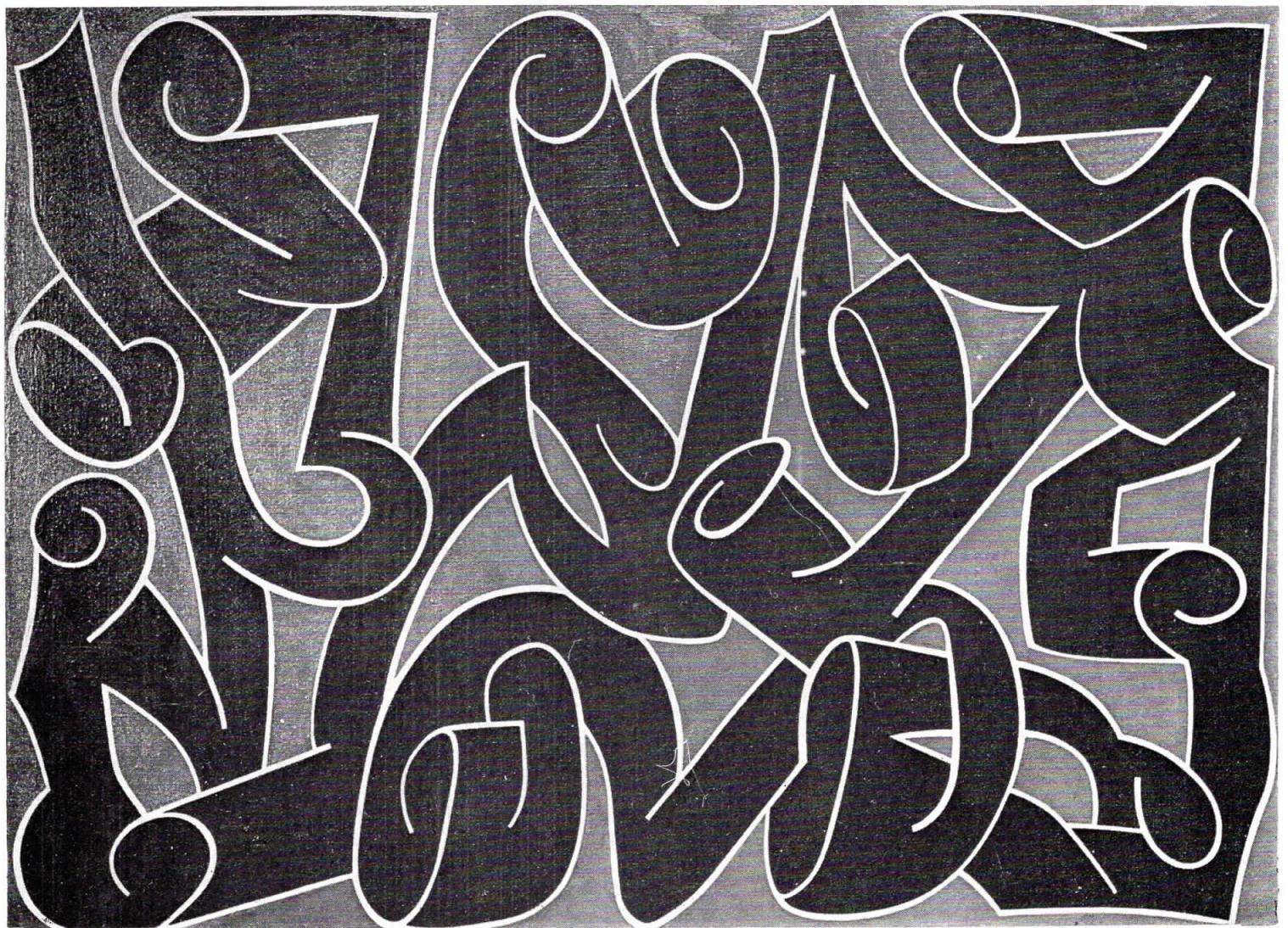
Nagrade/Prizes and awards

1968.

Beograd, ULUS '68 »Grad — Čovek — Mašta«, Nagrada za slikarstvo

1969.

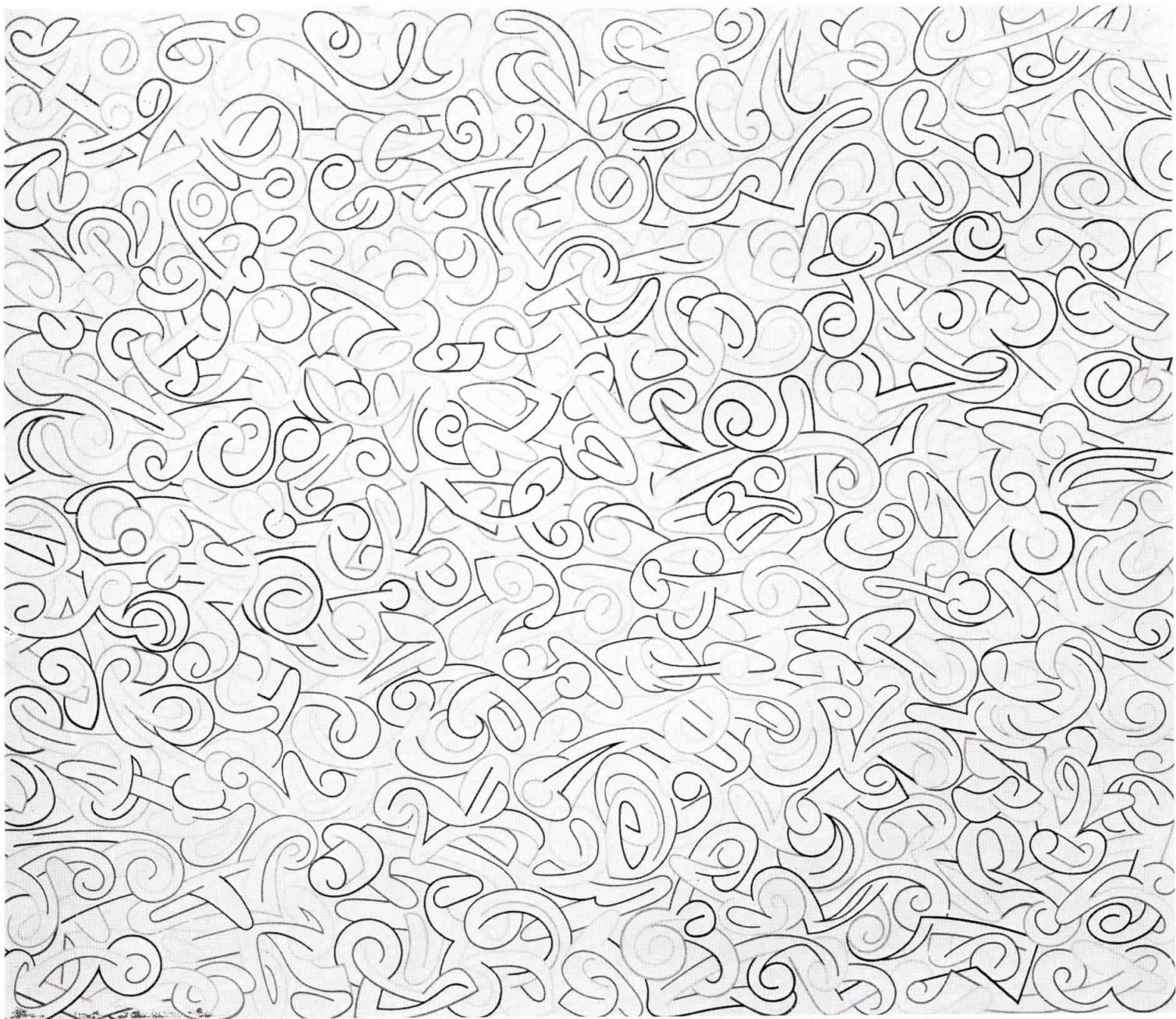
Beograd, Veliki pečat Galerije Grafičkoga kolektiva
Rijeka, 5. bijenale mladih, Nagrada za slikarstvo

Noćna tema, 1984.

Treće viđenje, 1986.

Nikad neprevazideno, 1983.

Katalog/Catalogue

1. Živa ograda, 1977, ulje/platno, 140×200 cm
2. Crtež, 1977, tuš u boji/papir, 71×100 cm
3. Crtež, 1977, tuš u boji/papir, 71×100 cm
4. Crtež, 1979, kolaž/papir, 71×100 cm
5. Crtež, 1980, tuš u boji/papir, 36×58 cm
6. Crtež, 1981, rapidograf, crni tuš/papir, 71×100 cm
7. Crtež, 1981, tuš u boji/papir, 71×100 cm
8. Nikad neprevaziđeno, 1983, ulje/platno, 190×220 cm
9. U pet redova, 1983, ulje/platno, 100×200 cm
10. Crtež, 1983, tuš u boji/papir, 50×71 cm
11. Uznemireni šablon, 1984, akrilik/platno, 171×183 cm
12. Posle požara, 1984, akrilik/platno, 76×250 cm
13. Noćna tema, 1984, ulje/platno, 65×90 cm
14. Takvo osećanje, 1984, akrilik/platno, 73×92 cm
15. Crtež, 1985, akvarel/papir, 32×65 cm
16. Crtež, 1985, akvarel/papir, 42×55 cm
17. Crtež, 1985, crni tuš/papir, 54×61 cm
18. Crtež, 1985, akvarel/papir, 43×57 cm
19. Crtež, 1985, akvarel/papir, 50×71 cm
20. Crtež, 1985, akvarel/papir, 75,5×106 cm
21. Crtež, 1985, akvarel/papir, 51,5×56,5 cm
22. Crtež, 1985, akvarel/papir, 51,5×69 cm
23. Crtež, 1985, akvarel/papir, 59,5×84 cm
24. Crtež, 1985, kolaž, akrilik/papir, 85×63 cm
25. Crtež, 1985, kolaž, akrilik/papir, 63×85 cm
26. Ponovo i uvek, 1986, ulje/platno, 170×210 cm
27. Naopako uzdignuće, 1986, ulje/platno, 200×300 cm
28. Treće viđenje, 1986, akrilik/platno, 70×100 cm
29. Crtež, 1986, tuš, akrilik/papir, 50×65 cm
30. Crtež, 1986, tuš, akrilik/papir, 56×73,5 cm
31. Crtež, 1986, crni tuš, rapidograf/papir, 51×66 cm
32. Crtež, 1986, crni tuš, rapidograf/papir, 56×92 cm
33. Vegetativne pojave, 1987, ulje/platno, 200×282 cm

Sebastian 87 likovni programi

Beograd

1. Emerik Bernard 8. 1/3. 2.
2. Milan Konjović 5. 2/3. 3.
3. Bora Iljovski 2. 4/28. 4.
4. Dragoš Kalajić 30. 4/26. 5.
5. Biserka Baretić 28. 5/23. 6.
6. Dušan Petričić 10. 9/6. 10.
7. Dušan Džamonja 8. 10/3. 11.
8. Jagoda Buić 5. 11/1. 12.

Dubrovnik

1. Đuro Seder 7. 5/2. 6.
2. Edita Schubert 4. 6/6. 7.
3. Zlatno doba Dubrovnika 10. 7/1. 10.

Varaždin

1. Đuro Seder 14. 1/9. 2.
2. Slavoljub Radojić 11. 2/9. 3.
3. Milan Konjović 11. 3/6. 4.
4. Biserka Baretić 8. 4/11. 5.
5. Bora Iljovski 13. 5/8. 6.
6. Mišo Demović 10. 6/6. 7.
7. Kolja Milunović 16. 9/12. 10.
8. Edita Schubert 14. 10/9. 11.
9. Dušan Džamonja 11. 11/7. 12.
10. Jagoda Buić 9. 12/11. 1. 88.

Izdavač

Atlas, Putnička agencija

JUR Sebastian

50000 Dubrovnik, Pile 1

tel. 050 27-333, tlx 27515 YU ATLAS

Odgovorni urednik

Ljuba Gamulin

Urednik likovnog programa

Živa Kraus

Urednik kataloga

Jadranka Nikolić

Likovna oprema

Tomo Gusić

Fotografija

Milena Maoduš, Petar Otoranov

Lektor

Mira Beutz

Naknada

400 kom.

Tisak

»Vjesnik«, Zagreb 1987.

Katalog broj **36**

